

21.8.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Lausunto jatkuvan oppimisen palveluorganisaation perustamista koskevasta selvityksestä

Suomen Yrittäjät kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua näkemyksemme jatkuvan oppimisen palveluorganisaation perustamista koskevasta selvityksestä.

Kuten selvitys toteaa, on työikäisen väestön osaamisen kehittämiseen tarjolla paljon toimintoja, sisältöjä ja yhteistyörakenteita, joista osa on luonteeltaan paikallisia ja alueellisia, osa valtakunnallisia. Ne ulottuvat opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen lisäksi sääntelystä vapaiden yksityisten osaamispalveluiden kentälle muodostaen monitahoisen osaamisjärjestelmän, joka on tietoverkottumisen myötä yhä vahvemmin myös globaali.

Yhdymme selvityksen havaintoon siitä, että **työväestön jatkuvan oppimisen edistämiseen tähtäävien toimintojen ja toimijoiden kokonaisuus on hajanainen sisältäen päällekkäisyyksiä, yhteentoimimattomuutta ja katvealueita**. Näin se ei pysty riittävällä vaikuttavuudella ja tarvittavalla resurssitehokkuudella vastaamaan teknologiamurroksessa yhä äkillisemmin muuttuviin osaamis- ja työmarkkinahaasteisiin. Etenkin **heikomman osaamistason omaavilla yksilöillä ja pienemmillä yrityksillä on haasteita löytää tarvitsemaansa tukea ja ratkaisuja**, mikä näkyy näiden matalampana palveluiden käyttönä.

Olemme selvityksen kanssa samaa mieltä siitä, että **jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmä kaipaa uudenlaista ekosysteemiajattelua**, mikä tarkoittaa uusia yhteistyömalleja, nykyisten resurssien osin uutta organisoimista sekä digitalisaation vahvempaa valjastamista. Toteutuakseen **tämä vaatii strategista näkemystä sekä rohkeiden konkreettisten kokeilujen kautta tapahtuvaa uudistustyötä**, joka ulottuu yli hallituskausien ja hallinnonalojen sekä kattaa myös yksityiset osaamispalveluiden tarjoajat.

Tämän vuoksi pidämme tärkeänä, että jatkuvan oppimisen parlamentaarinen uudistus kartoittaa jatkuvan oppimisen palveluiden kokonaisuutta sekä hahmottaa vaihtoehtoja niiden johdonmukaisemmalle organisoinnille ja vaikuttavammalle ohjaukselle. **Käsillä oleva selvitys vastaa tähän pyrkimykseen osin**. Se maalaa osuvan tilannekuvan työikäisen väestön jatkuvasta oppimisesta sekä siihen kohdistettujen palveluiden kokonaisuudesta

vahvuuksine ja heikkouksineen. Lisäksi sen asettamat tavoitteet palvelujärjestelmän toiminnan kehitykselle ovat yleispiirteissään kannatettavia. Eri-tyistä kiitosta annamme pk-yritysten tarpeiden tunnistamisesta. **Selvitys jää kuitenkin palvelujärjestelmän kehitysehdotusten pohdinnassa liian kapeaksi, kun se keskittyy virastomaisen palveluorganisaation (Opetushallituksen erillisyyksikkönä toimiva osaamisen ja työllisyyden palvelukeskus) perustamiseen.**

Tämä hallintorakennelähtöinen lähestymistapa jättää kaikkein tärkeimmän eli palvelujärjestelmän toimintojen kehittämisen liian vähälle huomiolle tarkastellen niitä lähinnä palveluorganisaation näkökulmasta. Myös koronakriisiin vastaamiseksi suunnitellut nopeat jatkuvaa oppimista edistävät toimet olisivat ansainneet astetta tarkemman käsittelyn.

Palveluyksikölle kuvatut tehtävät ovat itsessään tärkeitä jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän funktioita (työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointi; asiakas- ja yritysohjaus; kysynnän ja tarjonnan analyysi ja koordinointi; osaamispalveluiden hankinta), jotka vaativat kehittämistä. Sen arviointi, **onko toimintojen järjestäminen ja koordinoiminen toteutettu optimaalisimmin keskitetyssä tai muunlaisessa organisaatio- ja palvelumallissa, edellyttäisi kuitenkin kokemukseen perustuvaa analyysiä.** Nyt kokemuspohja on johtopäätösten vetämiseen liian ohut.

Jotta tämä pohja vahvistuisi ja toiminnot kehittyisivät parhaisiin todennettuihin käytänteisiin perustuen, **tarvisivat ne ympärilleen rajatumpia pilotteja ja laajempia kokeiluja.** Hankintatoimintaan ja alueellisiin yhteistyörakenteisiin liittyen tällainen voisi esimerkiksi olla yritysten osaamisverkostojen kokeileminen Irlannin [Skillnet](#)-mallia mukaillen. **Toimintolähtöisten kehittämishankkeiden käynnistämisen tulisi olla ensisijaista suhteessa hallintorakenteen pystyttämiseen,** kun jatkuvan oppimisen parlamentaarinen ryhmä tekee kuluvan vuoden aikana päätöksiä jatkuvan oppimisen palvelumallista.

Yhteenvetona toteamme, että **pysyväisluontoista erillisyyksikköä ei tule perustaa kiireellä ja ilman riittävää näyttöä.** Tässä vaiheessa **kannatettavampaa olisikin luoda poikkihallinnollinen ja keskeisten sidosryhmien tukema kehittämisverkosto,** jonka mandaatti olisi määräaikainen ulottuen kuitenkin seuraavalle hallituskaudelle ja joka johtaisi jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen liikkeelle laskemia kokeiluja ja toimenpiteitä. Verkostolla voisi olla tarpeen mukaan myös alueellinen ulottuvuus. Sen **tehtävänä olisi myös mallintaa ja testata vaihtoehtoja jatkuvan oppimisen palvelumallin hallintorakenteelle** sekä määrittellä niiden edellyttämä resursointi ja aikataulutus nyt selvitettyä tarkemmin. **Vasta näin saatujen kokemusten perusteella voitaisiin arvioida, olisiko selvityksen**

kuvaama erillisyksikkömainen palveluorganisaatio hyvä tapa hallinnoida jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmää vai toimisiko jokin muu ratkaisu paremmin.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät